

Webinář k výzvě OP JAK OS III

Michaela Capandová, Matej Antol

20. 11. 2025

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Příležitost na podporu výzkumných týmů
na Vašich institucích
v oblasti práci s výzkumnými daty

Matej Antol

- Hlavní manažer projektu IPs EOSC CZ
 - Systémový, strategický projekt ČR v rámci výzvy Open Science
 - Iniciativa která vytváří národní ekosystém pro zpravu FAIR výzkumných dat
 - <https://www.eosc.cz/>
- Výkonný ředitel CERIT-SC, ICS MUNI
 - Jeden ze tří partnerů Velké národní e-infrastruktury e-INFRA CZ
 - www.cerit-sc.cz/
 - <https://www.e-infra.cz/>
- Výzkumné aktivity
 - Analýza a organizace komplexních, nestrukturovaných dat
 - Fakulta Informatiky, Masarykova univerzita
 - <https://disa.fi.muni.cz/complex-data-analysis>

Michaela Capandová

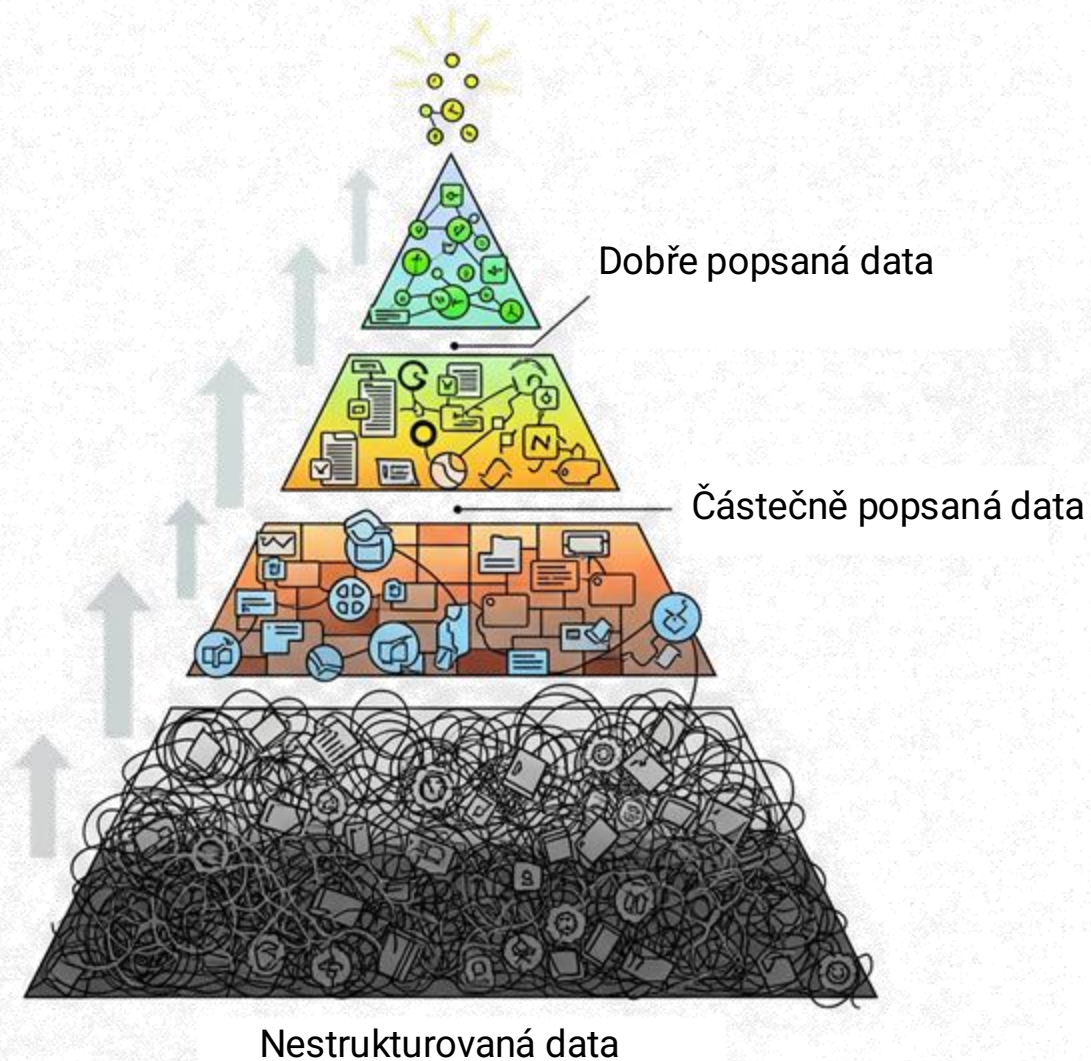
- Tajemnice Pracovních skupin EOSC CZ
 - V rámci IPs EOSC-CZ
 - Iniciativa která vytváří národní ekosystém pro zprávu FAIR výzkumných dat
- Vedoucí oddělení Péče o komunity a uživatele CERIT-SC
 - Na ICS MUNI: Jeden ze tří partnerů Velké národní e-infrastruktury e-INFRA CZ
- Výzkumné aktivity
 - Vývoj buněčných elementů a biomateriálů pro inženýrování tkání plic
 - <https://doi.org/10.1002/jbm.a.37824>

Hodnota výzkumných dat

- Pragmaticky: naprostá většina výzkumu je realizována nad daty, a jako jeden z výstupů má taky data
- Krize s reprodukovatelností vědeckých výsledků
 - Kromě jiného kvůli nedostupnosti dat, omezená možnost navázat na realizovaný výzkum
- Open Science
 - Skutečně „primární data“ mají svou samostatnou hodnotu (tj. i bez doprovodné interpretace v článku)
 - Samozřejmost z pohledu vědce/jeho týmu, ale i zde v běžné práci limity
- Data Management Plánování v projektových výzvách (HE, GAČR, TAČR)
- Nový typ výsledku „T“ v RIV – „Digitální kolekce dat“

Hodnota výzkumných dat

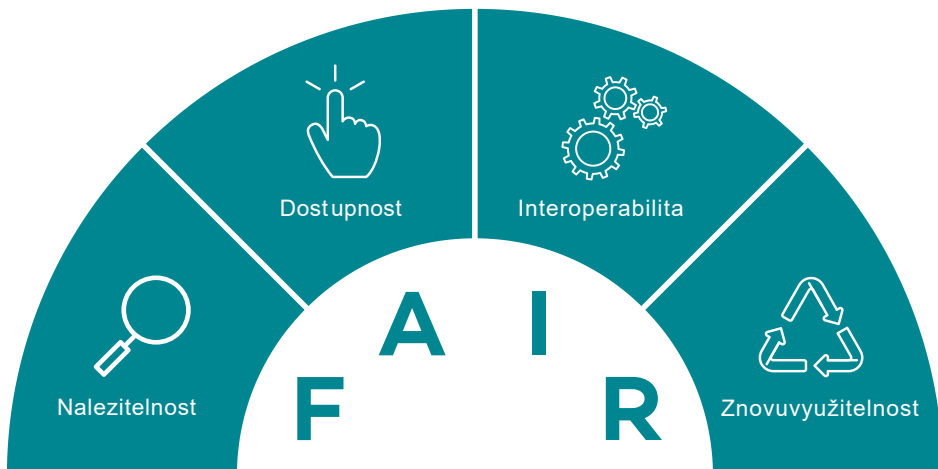
FAIR data

Findable – metadata, PIDs, repozitáře

Accessible – dostupnost, řízení přístupu

Interoperable – preferované formáty

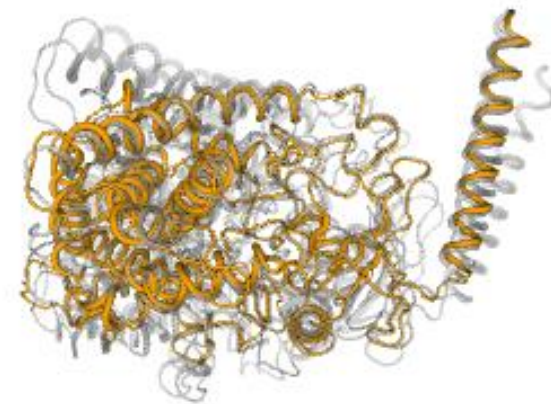
Reusable – read me file, licence

... shodou okolností také znamená, že FAIR data jsou také
Fundamentally „**A**I“ **R**eady

AlphaFold

- PDB (protein data bank) byla **založená v roce**
 - **60.000 přispívatelů**
 - **500.000 datových položek** - experimentálně získaných proteinových struktur
- V roce 2024 byla **Nobelová cena za Chemii** udělena za výpočetní model proteinu a predikci proteinové struktury – AlphaFold.
 - Nyní máme v AFDB téměř **250.000.000 proteinových struktur**
- PDB a AFDB používají miliony lidí po celém světě, a díky tomu řeší lidstvo tisíce problémů a výzev, od dekompozice plastů po resistenci na antibiotika

III. Niklas Elmehed © Nobel Prize
Outreach
David Baker
Prize share: 1/2

III. Niklas Elmehed © Nobel Prize
Outreach
Demis Hassabis
Prize share: 1/4

III. Niklas Elmehed © Nobel Prize
Outreach
John M. Jumper
Prize share: 1/4

The Nobel Prize in Chemistry 2024 was divided, one half awarded to David Baker "for computational protein design", the other half jointly to Demis Hassabis and John M. Jumper "for protein structure prediction"

Iniciativa EOSC (CZ)

European Open Science Cloud (EOSC)

Iniciativa k podchycení **péče o výzkumná data** – celý životní cyklus dat

- Od roku 2016, především na úrovni EU, hledání vhodného nastavení formou celé série projektů
- Aktuálně koncept EOSC Federace, federovaný ekosystém, který propojuje různé služby, datové zdroje a infrastrukturu v celé Evropě.

Klíčem je péče o data

- Ne každá, ale ta **FAIR** – tedy dobře spravovaná, popsaná, spolehlivě uložená a znovupoužitelná
- FAIR Data nejsou nutně Open Data – součástí péče je i podpora řízení přístupu k datům

Ekosystém dat a souvisejících služeb

- Prostředí, které usnadňuje správu, sdílení a opětovné využívání vědeckých dat
- Infrastruktura, standardy a nástroje
- Přístup k výpočetním zdrojům
- Podpora spolupráce napříč obory

Vědci budují zázemí pro vědce

Architektura národní datové
infrastruktury (NDI)

Metadata

Základní služby

Vzdělávání a lidské zdroje

Bio/zdraví/potraviny

Materiálové vědy a technologie

Data management pro umělou
inteligenci a strojové učení

Sociální vědy

Fyzikální vědy

Humanitní vědy a umění

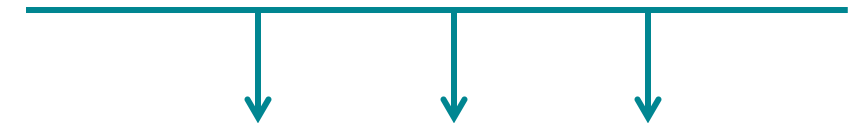
Environmentální vědy

Citlivá data

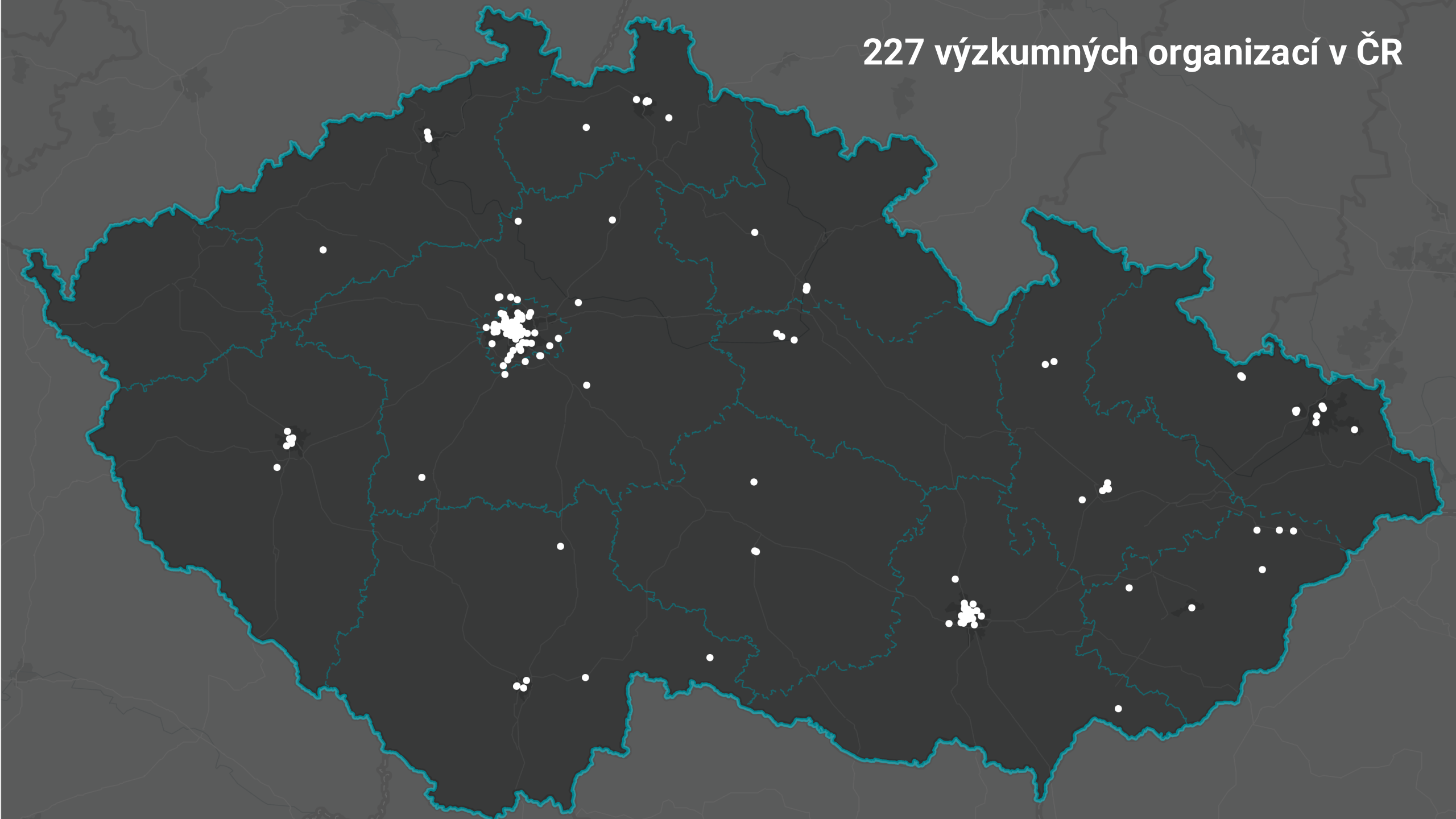
Pracovní skupiny EOSC CZ

- Fungování po celou dobu trvání iniciativy
- Otevřené zájemcům (kdykoliv přijímá nové členy)
- Dnes přibližně 380 členů

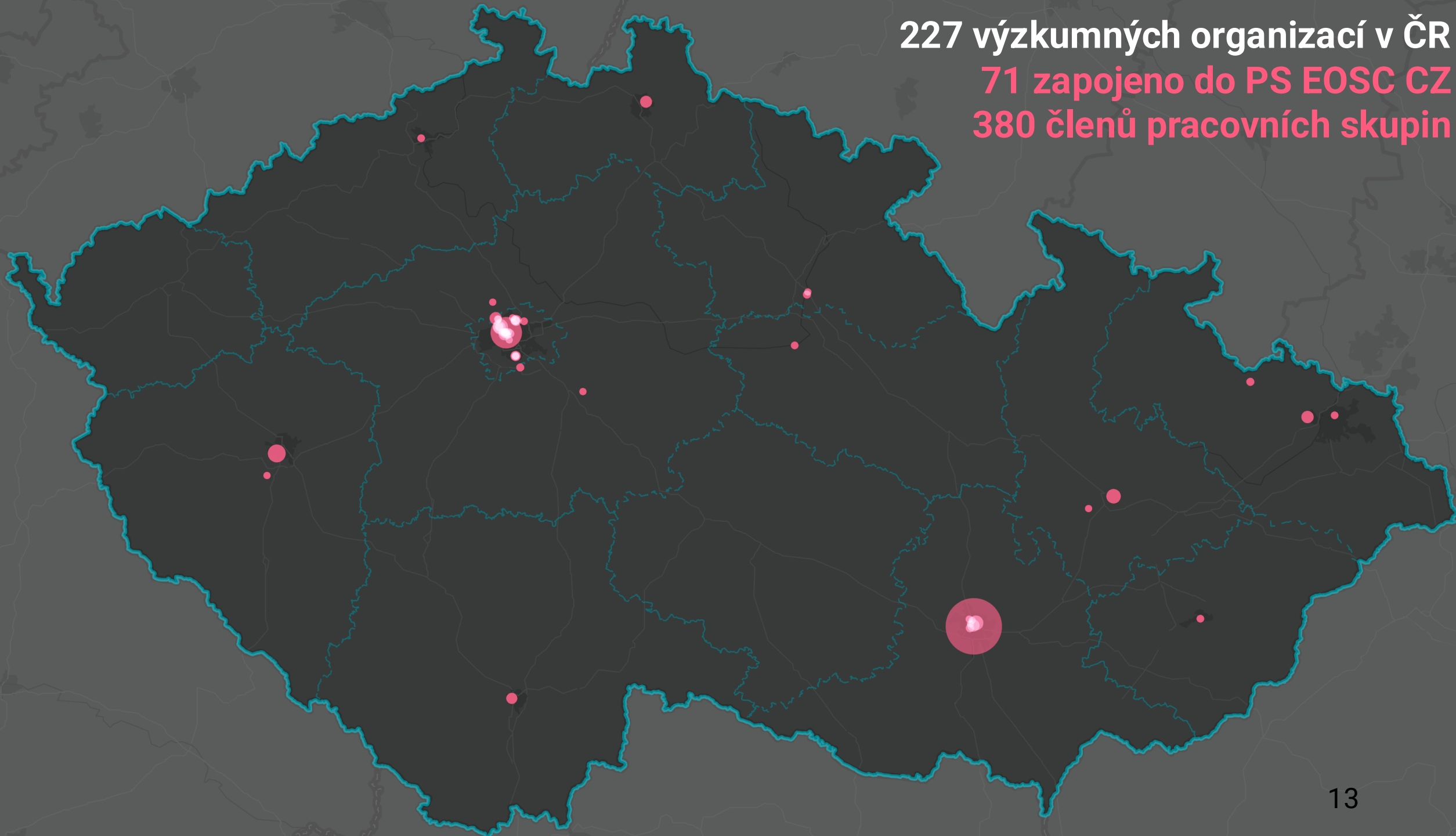

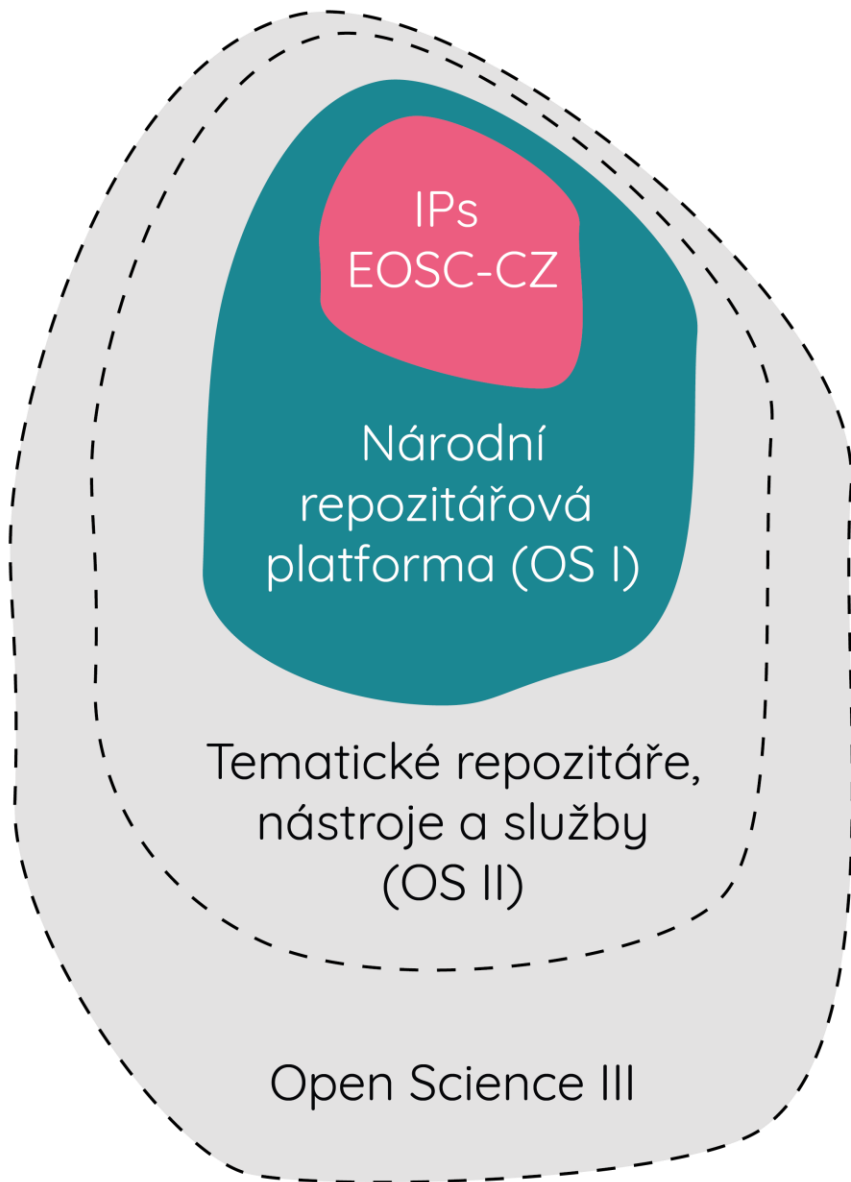
Otevřená platforma pro implementaci EOSC

227 výzkumných organizací v ČR

227 výzkumných organizací v ČR
71 zapojeno do PS EOSC CZ
380 členů pracovních skupin

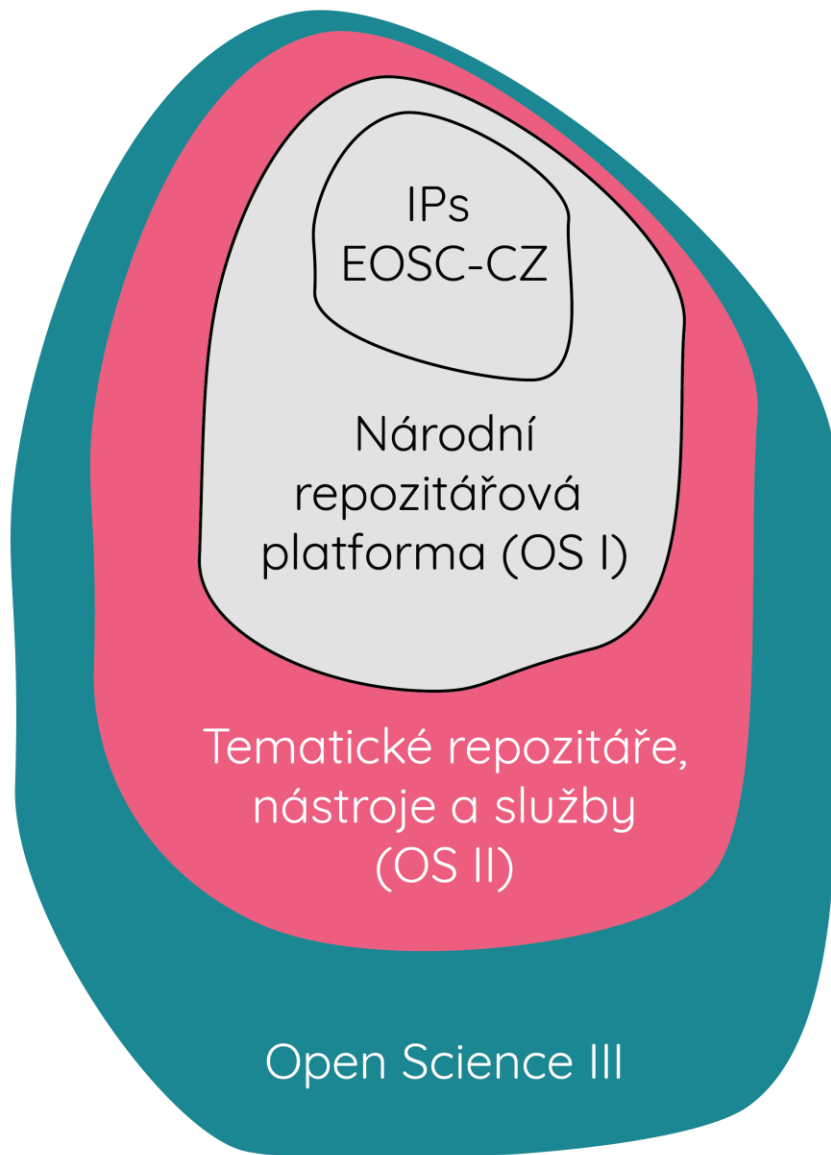

IPs EOSC-CZ (od r. 2023) – Zázemí EOSC implementace v CZ

- Organizační (**Sekretariát**) – <https://www.eosc.cz/en/secretariat>
- Technické (**Národní metadatový adresář**) – <https://nma.eosc.cz/>
- Vzdělávací (**Školicí centrum**) – <https://www.eosc.cz/en/training-centre>

Národní repozitářová platforma (OS I, od r. 2024) – „HW a SW“

- **Repozitářové systémy** (DSpace, Cesnet Invenio, ASEP-ARL)(50+ PB uživatelská kapacita)
- **Pilotní repozitáře**
- **Základní služby** (PIDs, DSW, licence, ...)
- **Compliance** a UX (kyberbezpečnost, ServiceDesk, ...)
- **Školení** – technické aspekty

OS II (od r. 2025) – „oborově specifické výstupy”

Na základě vstupů od 8 tematických pracovních skupin

- Oborově specifické a mezioborové aktivity
- Rozvoj tematických/oborových repozitářů a nástrojů pro FAIR práci s daty
- Bio/Zdraví/Potraviny, Materiálové vědy, AI & ML, Sociální vědy, Fyzika, Humanitní vědy a umění, Environmentální vědy, Citlivá data
- www.eosc.cz/pracovni-skupiny

OS III (od r. 2026) – „rozvoj znalostí a dovedností na institucích”

Rozvoj lidských zdrojů a kompetencí v oblasti správy výzkumných dat

Zapojení institucí, kde je téma správy dat zcela nové nebo v raném stádiu

- Komunikační, osvětové a vzdělávací aktivity
- Nastavení institucionální podpory pro FAIR data
- Využití nebo rozšíření Národní datové infrastruktury

Iniciativa EOSC v ČR

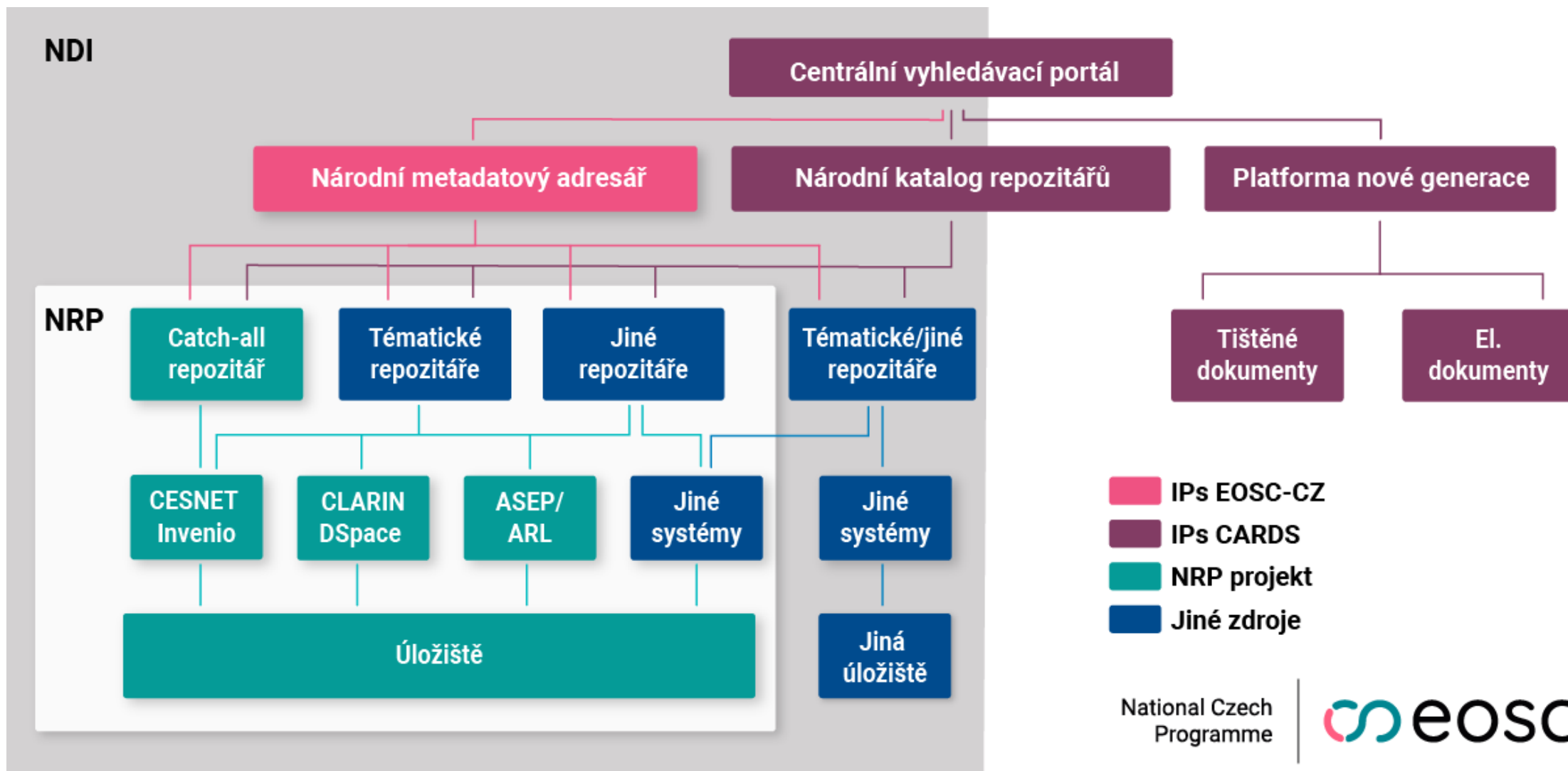
- Výzkumníci a odborné komunity v pracovních skupinách (stovky členů)
- Projekty, jejichž výstupem jsou:
 - **Národní Datová Infrastruktura**
 - Nad ní vybudovány desítky oborových repozitářů
 - **Služby** pro práci s výzkumnými daty
 - Data management, AAI, PIDy,
 - **Podpora** různého druhu, od vzdělávání, školení a školicích materiálů až po cílenou podporu vzniku datově orientovaných pozic
 - ...

Zázemí pro výzkumná data v ČR

Dostupné již dnes (nebo velice brzy) **zdarma pro všechny vědce v ČR:**

- 1 – Národní Datová Infrastruktura (NDI)
- 2 – Datové repozitáře
- 3 – Nástroje a služby pro podporu správy dat
- 4 – Vzdělávání a materiály pro oblast správu výzkumných dat
- 5 – Odborná podpora v podobě data steward a dalších odborných rolí (**i za podpory OS III**)

1/5 Národní datová infrastruktura

ARTS

AGROFOOD

AI

CORPUS

GENESIS

OMICS

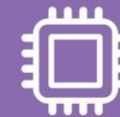
ZOOLOGY

SIMULATIONS

SENSORS

DUNE

ARCHAEO-
LOGY

BIOIMAGING

2/5 Datové repozitáře

SOLAR

PLANTS

MAPS
AND DATA

LINGUISTIC

ISOARCH

SOCIAL

FUNGI

SENSITIVE
SOCIAL DATA

MOLECULAR
BIOPHYSICS

BIO/CHEM

OBSERVA-
TORY

ARCHEO
VAULT

IMAGING

ARCHAEO-
MAPS

BIODIVER-
SITY

CRYSTALO-
GRAPHY

PLASMA

PHENOTYPE

LASER
PHYSICS

LAUEDB

MATERIALS

EXPOSOME

TELESCOPE

BIBLIO-
GRAPHY

BIOPHYSICS

BIOMONI-
TORING

REPO CZ

Catch-all repozitář (pilot)

Nová datová sada

Datová sada

Název datové sady *

CS

Toto pole je vyžadováno

 PŘIDAT PODNÁZEV

Jazyk *

 VYBRAT POJMY

Abstrakt *

CS   **B** *I* U

Prostor pro detailní popis metodologie a technických informací naleznete v části „Popis datové sady“

Licence

 VYBRAT POJEM

Pokud se k datové sadě váže licence Creative Commons, vyberte příslušnou variantu licence z nabídky. Doporučujeme výběr nejnovějších verzí a to 3.0 Česko a 4.0 International.

Upozornění: Ujistěte se o tom, že datová sada může být pod licencí zveřejněna!

Vydavatelé *

 VYBRAT POJMY

POKRAČOVAT

 Tvůrci

 Popis datové sady

 Datace

 Informace o financování

 Vytvoření draftového záznamu

 Upload dat

Kontakt

support@narodni-repozitar.cz

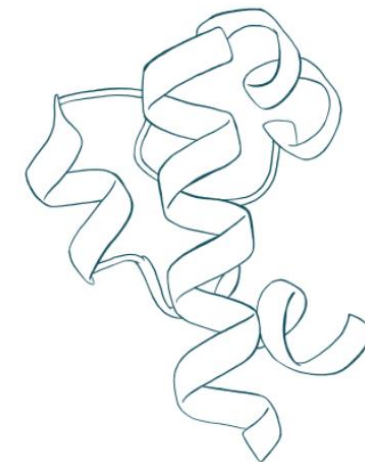
Nápověda

www.du.cesnet.cz

<http://datarepo.eosc.cz/>

Databáze molekulární biofyziky

 Documentation Tutorials [Deposit](#) [sign in with !\[\]\(e6f4eb997f58f048f04b158ca2c219b7_img.jpg\)](#)

Molecular Biophysics Database

 [All records](#)

Example: Lysozyme, NaCl, K_D, homo sapiens, xyhds-adf3t (record id) [Advanced search](#)

Molecular Biophysics Database collects raw data produced in experiments with biomolecular samples, biological material or other material, using molecular biophysics methods, such as Microscale Thermophoresis (MST), Biolayer interferometry (BLI), Surface Plasmon Resonance (SPR) and others.

MBDB development is supported by the project **MOSBRI** - Molecular Scale Biophysics Research Infrastructure of the European Commission, no. 101004806

Currently supported techniques

MST
Microscale thermophoresis

BLI
Bio-layer interferometry

SPR
Surface plasmon resonance

ITC
Isothermal titration calorimetry

<https://mbdb-data.org/>

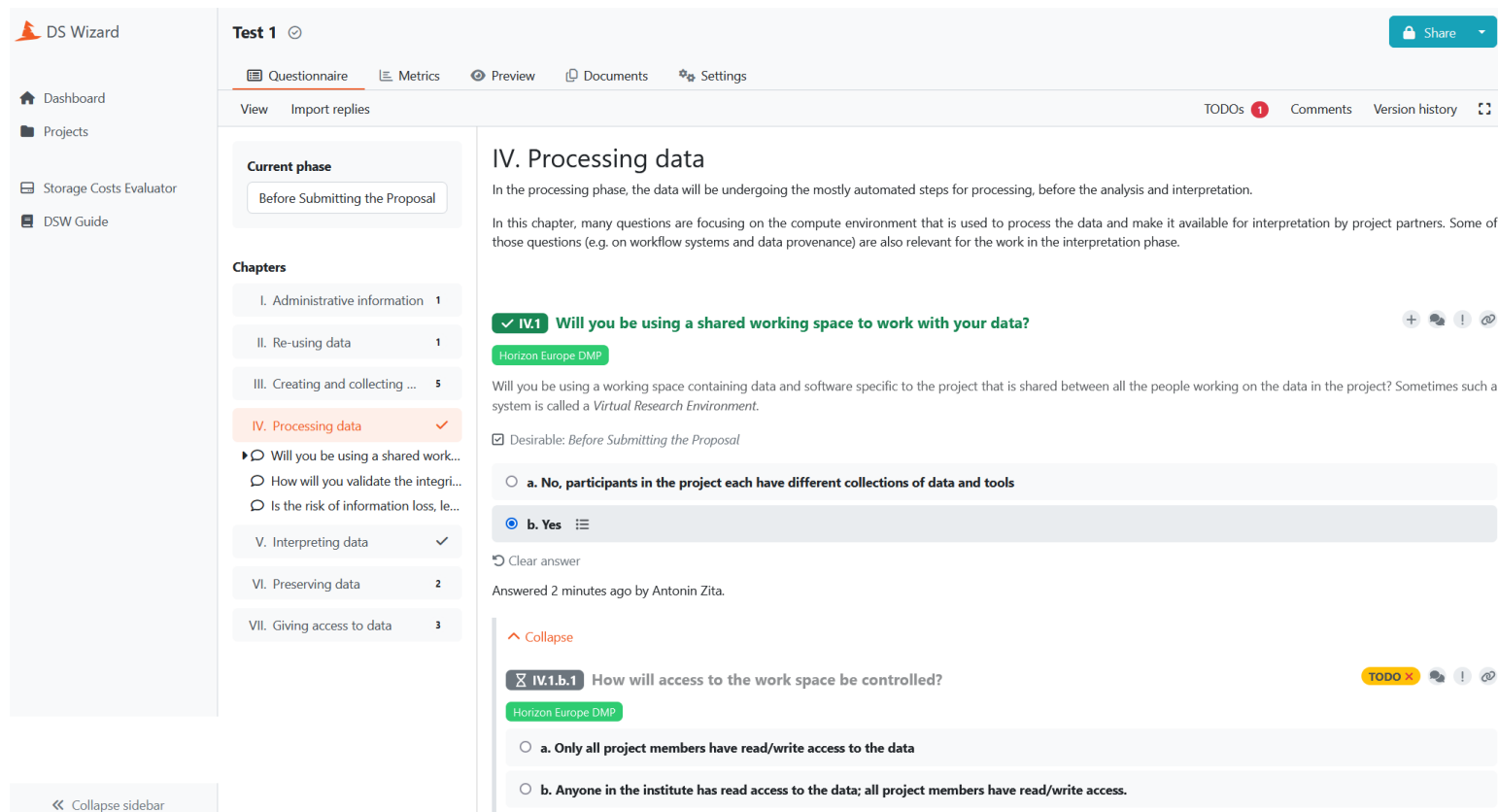
3/5 nástroje a služby

- Podpora pro **FAIRifikaci** výzkumných dat
- Podpora pro [data management plánování](#) (DMP)
- Správa **metadatových profilů**
- Podpora **práce s licencemi**
- Podpora práce s [persistentními identifikátory](#)
- Automatizace sběru dat
- Elektronické laboratorní deníky
- Celková kybernetická bezpečnost systému a compliance

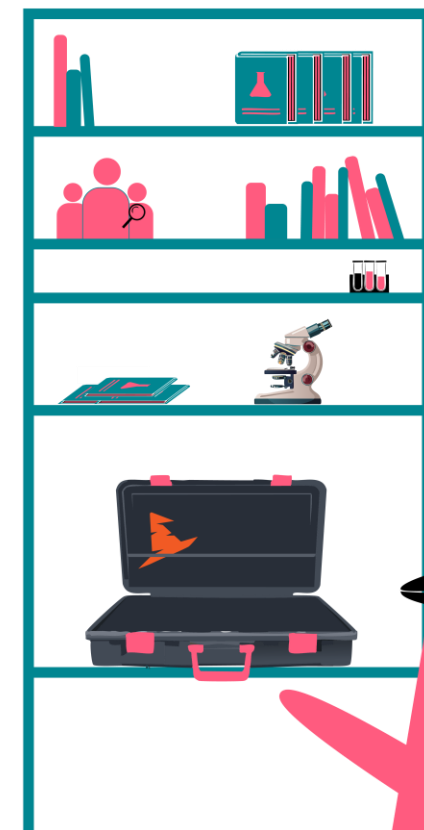

Data Stewardship Wizard

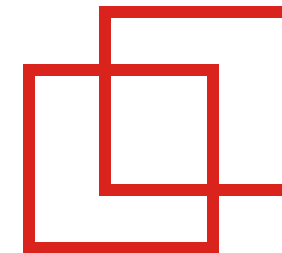
Nástroj na plánování správy výzkumných dat; použití NRP instance je zdarma

The screenshot shows the Data Stewardship Wizard (DS Wizard) interface. The left sidebar contains navigation links: Dashboard, Projects, Storage Costs Evaluator, and DSW Guide. The main content area is titled "Test 1" and includes a "Share" button. Below the title bar are tabs for Questionnaire, Metrics, Preview, Documents, and Settings. The "Questionnaire" tab is active, showing a "View" and "Import replies" button. The "Current phase" is "Before Submitting the Proposal". The "Chapters" list on the left includes: I. Administrative information (1), II. Re-using data (1), III. Creating and collecting ... (5), IV. Processing data (checked), V. Interpreting data (checked), VI. Preserving data (2), and VII. Giving access to data (3). The main content area displays "IV. Processing data" with a description: "In the processing phase, the data will be undergoing the mostly automated steps for processing, before the analysis and interpretation. In this chapter, many questions are focusing on the compute environment that is used to process the data and make it available for interpretation by project partners. Some of those questions (e.g. on workflow systems and data provenance) are also relevant for the work in the interpretation phase." A question is displayed: "IV.1 Will you be using a shared working space to work with your data?" with a "Horizon Europe DMP" tag. The question has two options: "a. No, participants in the project each have different collections of data and tools" and "b. Yes". The "b. Yes" option is selected. Below the question, there is a "Clear answer" button and a note: "Answered 2 minutes ago by Antonin Zita." A "Collapse" button is visible. At the bottom, there is a "TODO" button and a "Collapse sidebar" button.

Identifikátor CZ

 identifikátor.cz

Persistent Identifiers

[Persistent Identifiers](#) ▾ [Services](#) ▾ [About us](#) [News](#)

[Home](#) / [Persistent Identifiers](#)

Persistent Identifiers

Learn more about each persistent identifier (PID). Persistent identifiers are tools that are used to uniquely identify people, organisations, and other objects (e.g., books, articles, datasets) in a scholarly communication system.

**ORCID iD for
researchers**

DOI for objects

ISBN for books

ISSN for periodicals

**ISMN for notated
music**

**ROR for
organizations**

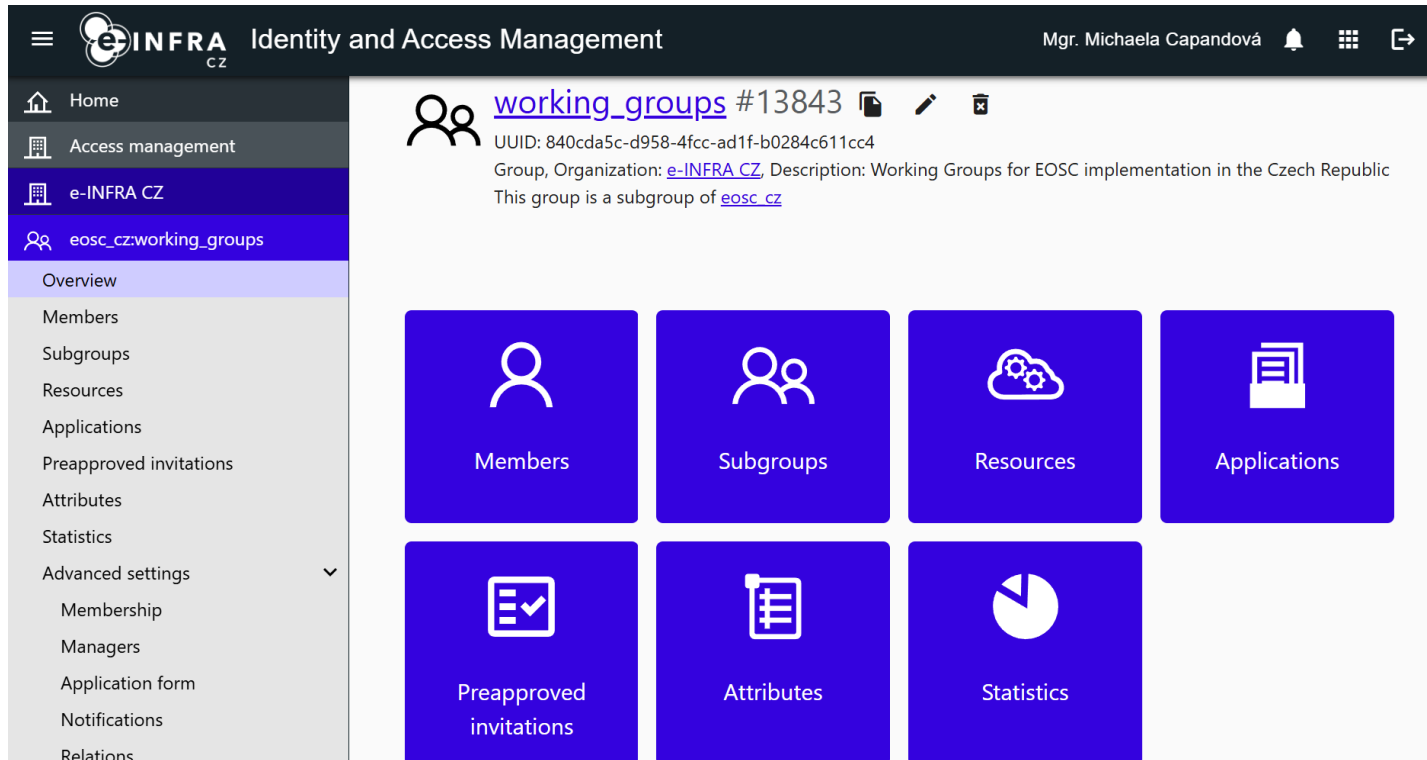
IGSN for samples

Other PIDs

Autentizační a autorizační infrastruktura

Umožňuje uživatelům z různých institucí jednoduchý přístup k datům a službám.

- Řízení přístupu a identit
- Řízení skupin a jejich rolí
- Přidělování práv

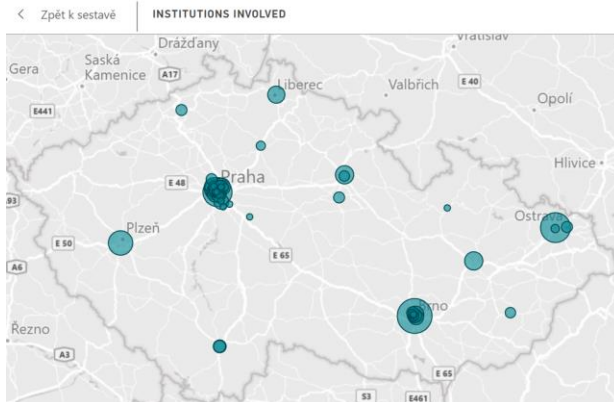
<https://perun-aai.org/>

4/5 Vzdělávání – Školící centrum EOSC CZ

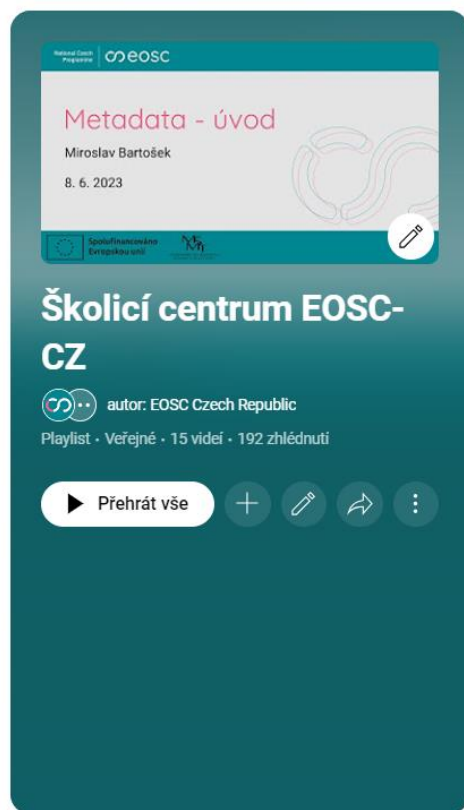
Celkem od začátku projektu (k 6. 10. 2025):

- **32 školení – 2 780 účastníků**
- **4 konference – 509 (on-site) účastníků**

Školení se účastní vědci a akademická veřejnost ze všech částí republiky...

4/5 Vzdělávání – Školící centrum EOSC CZ

Školící centrum EOSC-CZ

autor: EOSC Czech Republic

Playlist • Veřejné • 15 videí • 192 zhlédnutí

Přehrát vše

Metadata - úvod

Miroslav Bartošek

8. 6. 2023

1:56:32

Metadata - úvod

EOSC Czech Republic • 450 zhlédnutí • před 1 rokem

Úvod do metadat II - metadata v kontextu NRP

Petra Čermáková, Jana Vydrová, Miroslav Šmek, Jakub Křemek

17. 6. 2023

2:20:57

Úvod do metadat II - metadata v kontextu NRP

EOSC Czech Republic • 221 zhlédnutí • před 1 rokem

Úvod do organizace znalostí: řízené slovníky, ontologie

Josef Schwarz

22. 6. 2023

1:28:10

Úvod do organizace znalostí: řízené slovníky, ontologie

EOSC Czech Republic • 166 zhlédnutí • před 1 rokem

Systémy pro Národní repozitářovou platformu (NRP)

David Ambul, Pavel Strašák, Miroslav Šmek, Jana Doležalová

11. 7. 2023

1:46:11

Systémy pro Národní repozitářovou platformu (NRP)

EOSC Czech Republic • 254 zhlédnutí • před 10 měsíci

Pilotování "Data Stewardship" kurzu pro doktorandy

Eva Hrubáková, M. Loomanová, Martin Schütz

11. 7. 2023

2:38:36

Pilotování Data Stewardship kurzu pro doktorandy

EOSC Czech Republic • 119 zhlédnutí • před 10 měsíci

Školení podle životního cyklu dat

Přehledové a úvodní kurzy

Plánování a příprava dat

Sběr dat

Zpracování dat

Analýza dat

Ukládání dat

Sdílení dat

Znovuvyužití dat

Ostatní

Záznamy školení

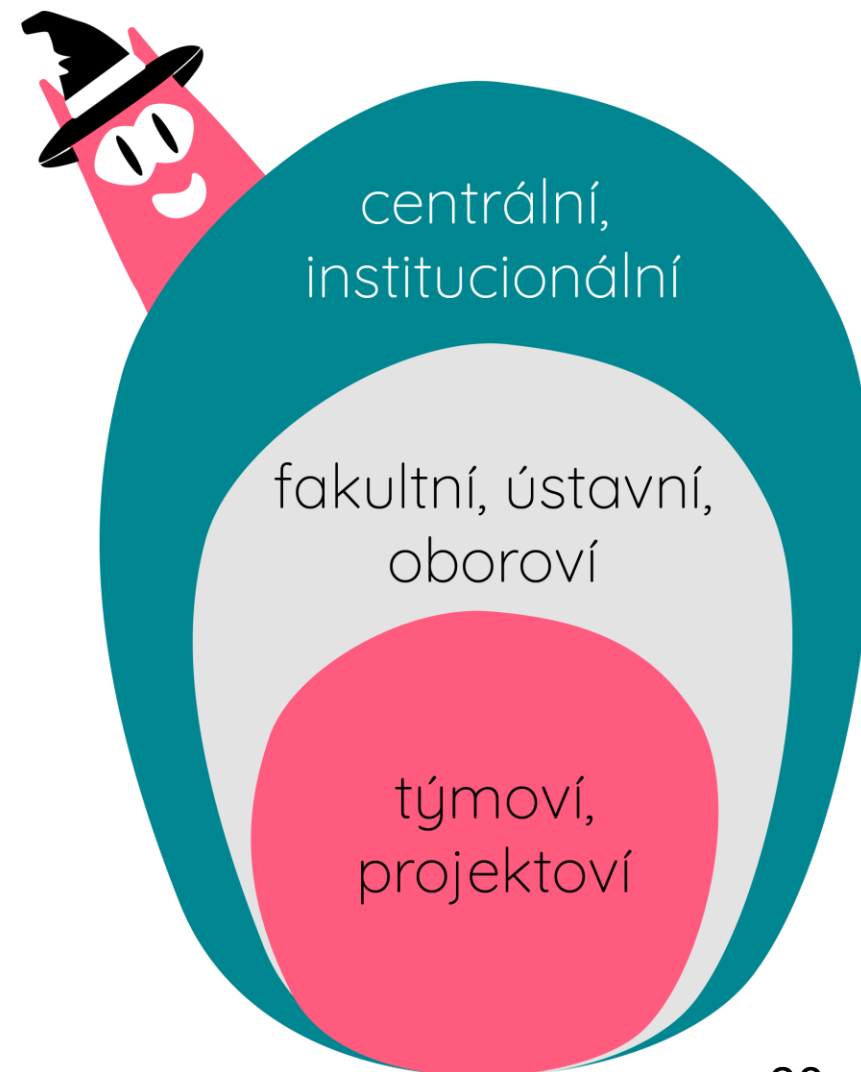
<https://www.eosc.cz/skoleni>

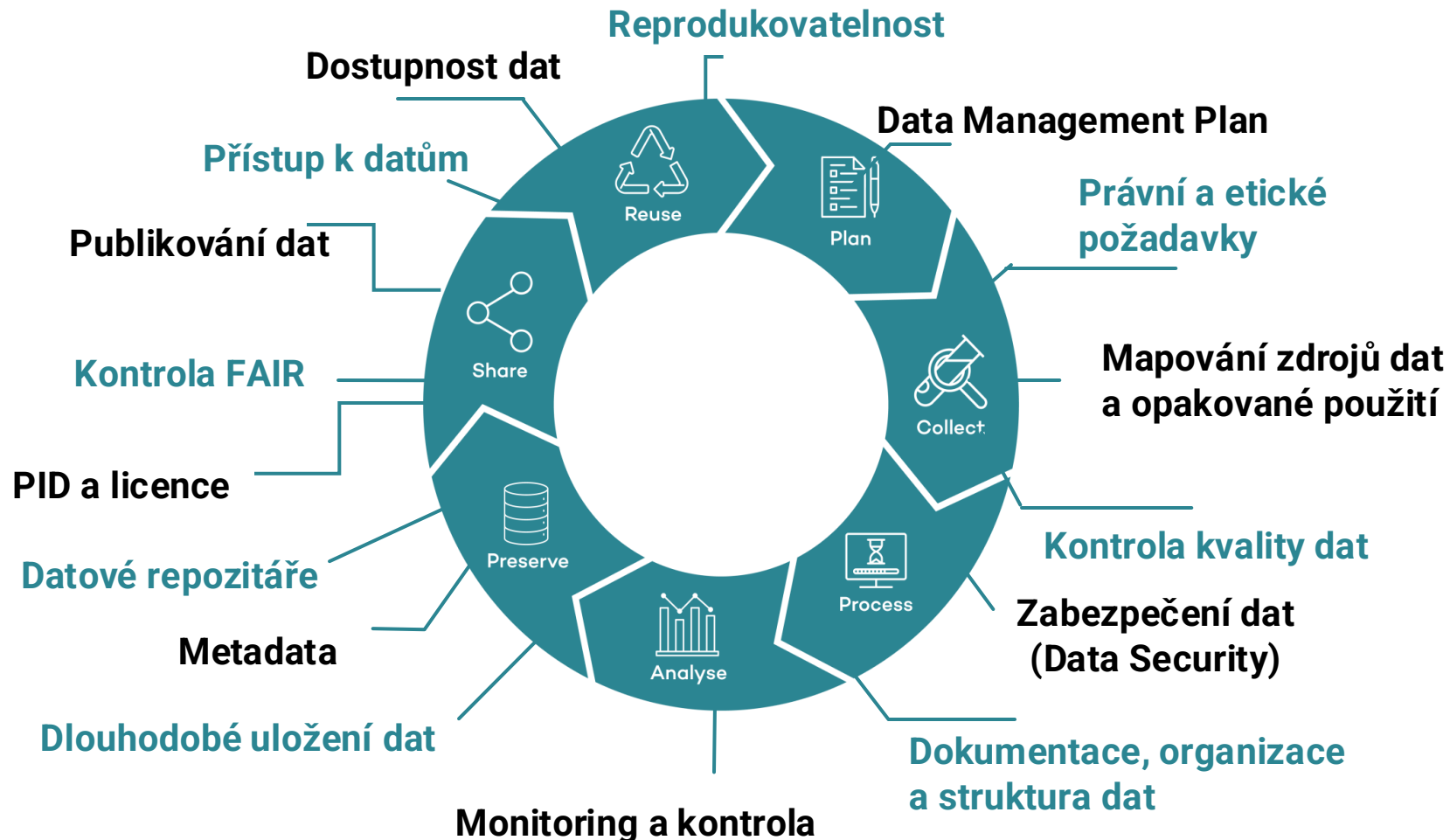
5/5 Odborná podpora: Data stewardi

- Pozice na výzkumných institucích zaměřené na **podporu správy výzkumných dat**
- Odpovědnost za nastavení a dodržování **osvědčených postupů při práci s daty**
- Zajištění **integrity a bezpečnosti dat** a dodržování **FAIR zásad**
- **Pojítka** mezi výzkumem, infrastrukturou a správou dat
- IPs EOSC CZ může kromě jiného pomoci s **propagací otevřených pracovních míst**
- [Více o data stewardech](https://eosc.cz) na webu eosc.cz

Typy data stewardů

Data stewardi v životním cyklu dat

Komunita data stewardů

- Podpora sdílení znalostí v oblasti správy výzkumných dat.
- Členové (zatím cca 360 lidí) si vyměňují **tipy a konzultují** se zkušenými kolegy.
- **Metodické materiály a workshopy** jako užitečné nástroje pro účastníky.
- **Spolupráce** zajišťuje přístup k aktuálním znalostem a osvědčeným postupům.
- **Otevřeno** všem zájemcům o správu výzkumných dat.

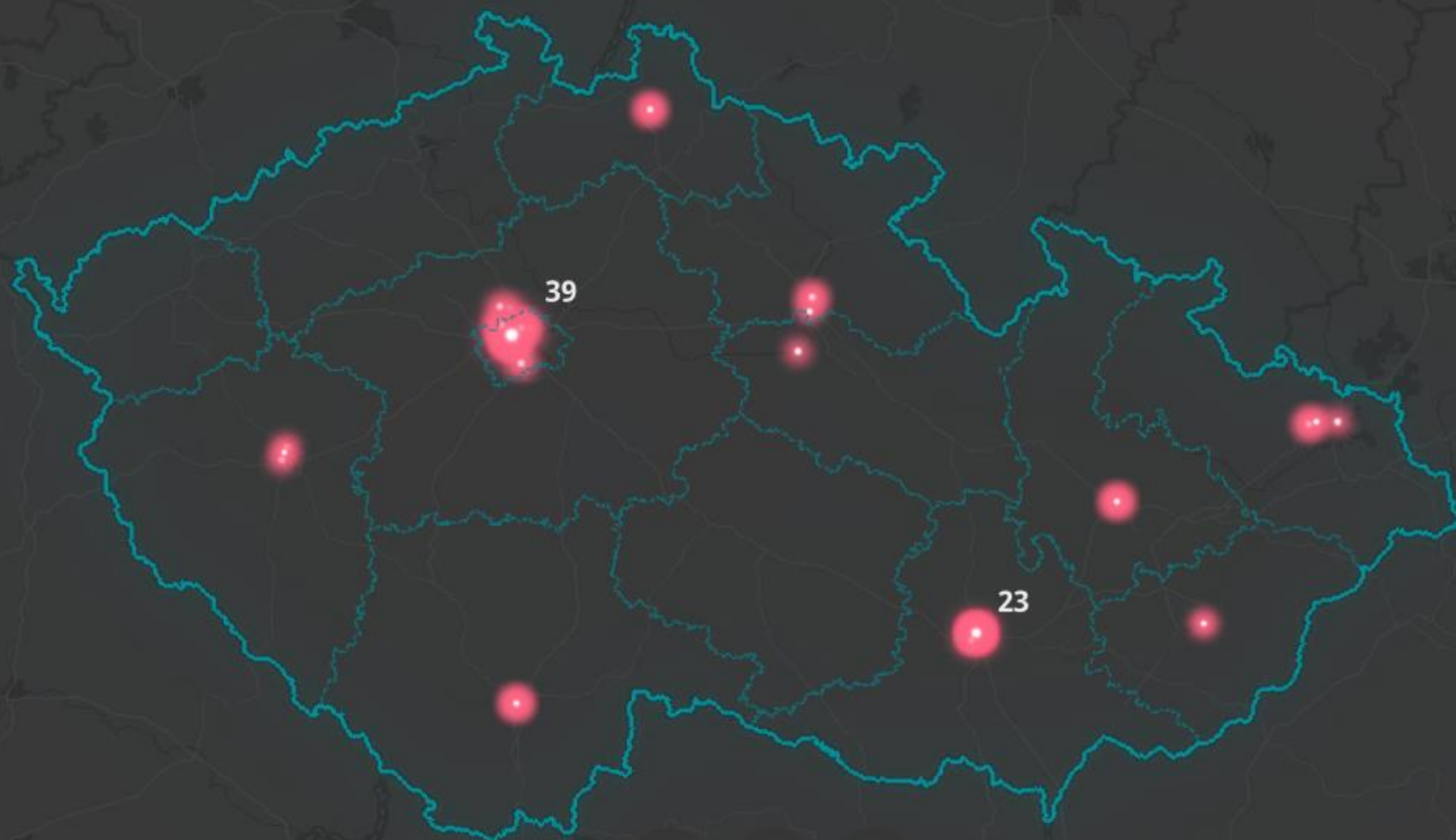

[Připojte se do komunity](#)

Mapa data stewardů v ČR

Institute NEBO jméno a příj...

Zázemí pro výzkumná data v ČR

Na základě práce v pracovních skupinách EOSC CZ se buduje a do velké míry již existuje:

- Národní Datová Infrastruktura
- Datové repozitáře
- Nástroje a Služby
- Vzdělávání a materiály
- Odborná podpora

**Dostupné již dnes (nebo velice brzy)
zdarma pro všechny vědce v ČR**

Projekt OS III cílen na podporu „bottom-up“:

- Podpora pro odborníky u výzkumných týmů a na institucích pro posun v oblasti správy výzkumných dat
- Přirozeně nasedá na již stávající ekosystém infrastruktury, repozitářů, služeb a nástrojů

Příležitost na podporu výzkumných týmů
na Vašich institucích
v oblasti práci s výzkumnými daty

Open Science III v kontextu iniciativy EOSC CZ

aby vědci mohli bádát

A

aby data naplnila svůj potenciál

A

**aby se naplnila očekávání veřejnosti (poskytovatelů) na zodpovědný
přístup k vědeckým výsledkům**

Open Science III OP JAK

- Podpora implementace principů otevřené vědy, konkrétně se zaměřením na zavádění **principů FAIR do práce s výzkumnými daty**, ukotvení těchto principů v rámci instituce a napojení institucí do Národní datové infrastruktury.
 1. Komunikační, osvětové a vzdělávací aktivity
 2. Nastavení institucionální podpory pro FAIR data
 3. Využití nebo rozšíření Národní datové infrastruktury
- Prostřednictvím posílení **personálních kapacit** **expertiza** do jednotlivých institucí

Dotazník absorpční kapacity OS III

- Mapování potřeb a možností realizace projektu/projektů (do 30. 11. 2025)
- Sběr: Statutární zástupce instituce MŠMT
- Jedna instituce (= jedno IČO) = 1 projekt = několik výstupů
 - Nutná koordinace napříč fakultami/katedrami/výzkumnými týmy již nyní
- Projekt = kombinace typových **výstupů** s typovými **pozicemi**
<https://opjak.cz/wp-content/uploads/2025/10/Katalog-vystupu-a-pozic.pdf>
- Financování zjednodušenými metodami vykazování (jednorázové částky)

Typové pozice OS III

1. **Specialista v oblasti správy výzkumných dat:** Data Steward, OS manažer, OS koordinátor
2. **Specialista v oblasti repozitářů a databází:** Správce repozitáře, Datový kurátor, Metadatový specialista, Architekt a programátor databáze, Analytik databází
3. **Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb:** Metodik, Architekt propojení s výpočetními kapacitami / infrastrukturou, Datový analytik
4. **Specialista v oblasti vzdělávání:** Specialista vzdělávání, Specialista pro e-learningové aplikace
5. **Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu:** UX/UI Designer, UX Researcher, QA Specialista
6. **Právník:** Právník, Compliance manager
7. **Specialista v právní oblasti, compliance, integrity a v příbuzných oborech:** Bioetik, Metodik pro etiku a integritu vědecké práce

Typové pozice OS III

- 8. **Specialista v oblasti bezpečnosti dat:** DevOps a analytik citlivých dat, Specialista KB, AAI specialista
- 9. **Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií:** Specialista IT
- 10. **Uživatelská podpora:** Uživatelská podpora repozitáře
- 11. **Softwarový vývoj a architektura:** Architekt, Vývojář SW, SW tester
- 12. **Programátor:** Programátor
- 13. **DevOps a automatizace:** DevOps Architekt, DevOps
- 14. **Ostatní řídicí pracovníci v oblasti výzkumu a vývoje:** Odborný konzultant, Vedoucí projektu

Katalog pozic

Nová společná pozice (14)	Zahrnuje pozice (34)	Náplň práce v projektu (jedna nebo více aktivit *, detail a rozpad do popisu pracovní činnosti)
Specialista v oblasti správy výzkumných dat	Data Steward	* Práce s FAIR principy a příprava politiky práce s výzkumnými daty. * Komplexní podpora výzkumných pracovníků v oblasti správy výzkumných dat. * Spolupráce s institucemi prostřednictvím Komunity data stewardů v kombinaci se standardními kanály.
	OS manažer	* Příprava a realizace oborově orientovaného vzdělávání, školení, vzdělávacích materiálů. * Poskytování konzultačních služeb a doporučení pro praktické aplikování FAIR principů včetně podpory práce s licencemi a s persistentními identifikátory. * Definování workflow pro depozici dat, workflow pro přístup k datům, rolí uživatelských skupin v repozitáři a jejich navázání na skupiny osob v e-INFRA CZ AAI.
	OS koordinátor	* Vytvoření a udržování uživatelské dokumentace pro repozitář.
Specialista v oblasti repozitářů a databází	Správce repozitáře	* Stanovení a správa workflow pro depozici a přístup k datům, včetně definování uživatelských rolí. * Návrh a příprava/stanovení oborového metadatového modelu. * Harmonizace metadat v rámci daného repozitáře v souladu se stanovenými oborovými metadatovými profily.
	Datový kurátor	* Vytváření metadatových profilů, mapování na standardy a určování licenčních podmínek. * Analýza, návrh a podpora technických řešení pro ukládání a správu dat. * Zajištění pokročilé správy datových sad ukládaných v repozitáři, dohlížení na kvalitu datových sad a metadatových záznamů.
	Metadatový specialista	* Správa funkcí datového repozitáře a jeho propojení s národními datovými infrastrukturami. * Zajištění kvalitní uživatelské a technické dokumentace včetně její diseminace formou vzdělávání. * Poskytování odborných konzultací a aktivní spolupráce s institucemi v rámci komunit a pracovních skupin.
	Architekt a programátor databáze	
	Analytik databází	
Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb	Metodik	* Příprava analytických a instruktážních materiálů (návodů, přednášek, metodik) zaměřených na správu výzkumných dat. * Testování a ověřování funkcionalit systému a sběr zpětné vazby. * Poskytování služeb, podpora a komunikace s datovými kurátory, správci repozitářů, metadatovými specialisty i datastewardsy, UX specialisty.
	Architekt propojení s výpočetními kapacitami / infrastrukturou	* Koordinace požadavků na integraci workflow nástrojů a služeb e-INFRA CZ. * Architektonický návrh uživatelských služeb, technických řešení, procesů, provozu a dokumentace. * Zajištění technologického zázemí pro bezpečný a stabilní provoz datových úložišť a repozitářů.
	Datový analytik (analytik ICT)	* Integrace a řízení životního cyklu služeb v ekosystému NDI. * Vyhodnocování kvality služeb a nastavení a revize sledovaných metrik. * Definice a řízení eskalačních procesů a správa bezpečnostních technologií.
Specialista v oblasti vzdělávání	Specialista vzdělávání	* Sestavení a/nebo koordinace výukových kurzů (včetně komunikace s účastníky). * Sestavení a/nebo koordinace mentoringového programu (včetně komunikace s účastníky). * Realizace vzdělávacích aktivit (školení, přednášení, vedení workshopů, konzultace) v rámci vzdělávacích kurzů / mentoringových programů v oblasti pokročilé správy výzkumných dat.
	Specialista pro e-learningové aplikace	* Produkce finálních interaktivních vzdělávacích materiálů typu instruktážní výukové a metodické materiály (např. ve formě MOOC - Massive Open Online Courses).

Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu	UX/UI Designer	* Analýza a optimalizace digitálního ekosystému a souvisejících služeb pro uživatele. * Tvorba, testování a implementace prototypů s využitím zpětné vazby od uživatelů. * Navrhování vizuálního rozhraní, které je esteticky příjemné a uživatelsky přívětivé.
	UX Researcher	* Spolupráce s odbornými týmy a institucemi za účelem zajištění intuitivního a efektivního digitálního prostředí. * Systematický výzkum s využitím širokého spektra UX metod pro pochopení potřeb cílových skupin. * Sestavování výzkumných plánů, realizace výzkumu, analýza a interpretace sesbíraných dat, příprava praktických manuálů založených na provedeném výzkumu.
	QA specialista (v oblasti UX/UI)	* Provádění ručních a automatizovaných testů komponent pro ověření jejich propojení s ostatními nástroji. * Testování efektivity používání softwaru a dokumentace jejich uživateli (user experience).
Právník	Právník	* Poskytování metodických, konzultačních a školicích služeb a pokročilé právní podpory, zejména v oblasti autorského práva při nakládání s výzkumnými daty. * Řešení právních otázek souvisejících s ukládáním obsahových dat a metadat.
	Compliance manager	* Zajištění souladu s GDPR, zákonem o kybernetické bezpečnosti a dalšími právními normami. * Kontrola nastavených procesů a pravidel z hlediska ochrany důvěrnosti, dostupnosti a integrity dat a informací. * Zajištění compliance s ekosystémem NDI.
Specialista v právní oblasti, compliance, integrity a v příbuzných oborech	Bioetik	* Zajištění klíčových aspektů etické dimenze open science. * Formulace a distribuce pravidel pro podporu transparentního, inkluzivního a odpovědného přístupu k vědeckému bádání ve vztahu k výzkumným datům. * Integrace etických principů do technologického rámce výzkumu.
	Metodik pro etiku a integritu vědecké práce	* Poskytování metodických, konzultačních a školicích služeb v oblasti etických aspektů nakládání s výzkumnými daty. * Sledování a informování výzkumných komunit o aktuálním dění v oblasti etických aspektů nakládání s výzkumnými daty na národní i evropské úrovni.
Specialista v oblasti bezpečnosti dat	DevOps a analytik citlivých dat	* Analýza a implementace požadavků na vyvíjené nástroje a služby (vč. napojení na externí subjekty) z pohledu zpracování citlivých dat. * Vypracování metodiky pro přístup k citlivým datům a nastavení správných politik přístupu. * Identifikace hrozeb a incidentů, odhalování zranitelností a penetrační testování.
	Specialista KB	* Definice procesních opatření, zajištění logování systémů a služeb, implementace do stávajících systémů (např. SIEM, orchestrace bezpečnosti, bezpečnostní monitoring aj.). * Identity governance. * Zajištění reakce na zjištěné kyberbezpečnostní incidenty a události.
	AAI specialista	* Budování bezpečnostní telemetrie z platformy za pomoci vybudování systému centrálního log managementu. * Integrace nástrojů a služeb NRP/e-INFRA CZ v souvislosti s citlivými daty, KB, AAI. * Zajištění dodržování best practice v oblasti digitálních identit, bezpečnosti i UX, rozšiřování existujících standardů (např. GA4GH passports) / práce na nových standardech.
Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Specialista IT	* Zajištění nastavení a správy infrastruktury (sítě, úložiště, transfer dat). * Zajištění nasazení požadovaných infrastrukturních služeb. Podíl na přípravě odborných podkladů veřejné zakázky. * Vytváření a revidování technické (/uživatelské) dokumentace provozované infrastruktury, úzká spolupráce s technickým týmem. * Zajištění technického provedení akcí.
Uživatelská podpora	Uživatelská podpora repozitáře	* Poskytování uživatelské podpory (L1/L2/L3). * Implementace vyvinutých komponent repozitářového systému a zajištění podpory provozu. * Příprava technických podkladů pro certifikaci repozitáře.
Softwarový vývoj a architektura	Architekt	* Architektura systému, návrh databází a vývoj backendu. * Vývoj frontendu s důrazem na uživatelskou přívětivost a použitelnost. * Integrace a rozšiřování repozitářových systémů.
	Vývojář SW (backend)	* Psaní testů a monitoring kvality systému. * Zajištění best practices v oblasti bezpečnosti. * Koncepce, koordinace a vedení vývoje. * Dokumentace softwaru.

	Vývojář SW (frontend)	
	SW tester	
Programátor	Programátor	* Programování komponent systému. * Implementace nových funkcí a rozšíření stávajících. * Integrace s externími systémy přes API. * Psaní skriptů pro transformaci dat. * Vývoj nástrojů pro práci s daty a metadaty. * Dokumentace a testování kódu.
DevOps a automatizace	DevOps Architekt	* DevOps a správa infrastruktury. * Automatizace správy a monitoringu služeb. * Návrh, podpora a implementace workflow.
	DevOps	* Bezpečnost a compliance infrastruktury. * Vedení týmu vývojářů, plánování prací a releasů. * Dokumentace a podpora provozu služeb.
Ostatní řídicí pracovníci v oblasti výzkumu a vývoje	Odborný konzultant	* Sestavená a koordinace/vedení odborného týmu podléajícího se na realizaci projektu. * Odpovědnost za propojení rámce projektu/aktivity na výstupy předchozích projektů z výzev Open Science. * Podíl na výuce a školení. * Odpovědnost za realizaci záměrů projektu.
	Vedoucí projektu	* V průběhu projektu řídí a koordinuje veškeré činnosti; připravuje setkávání dílčích týmů; zajišťuje odborné činnosti. * Koordinace odborné přípravy veřejných zakázek. * Identifikace případných rizik, eskalace na odborného manažera projektu.

Typové výstupy OS III (+ ilustrační příklady)

1. Komunikační, osvětové a vzdělávací aktivity

- vzdělávací kurzy - semestrální (vytvoření, realizace) – *Kurz pokročilého nakládání s vysoce specifickými daty*
- komponenty pro praktické cvičení – *Vlastní instance elektronických laboratorních deníků, repo. sandboxy*
- vytvoření datasetu – *Tvorba FAIR datasetu z již existujících dat*
- mentoringové programy (vytvoření, realizace) – *Dlouhodobý mentoring se zapojením zahraničních expertů*
- interaktivní vzdělávací akce/aktivity – krátkodobé – *Interaktivní vzdělávací akce nad rámec kapacit Školicího centra*

2. Nastavení institucionální podpory pro FAIR data

- strategie pro nakládání s výzkumnými daty – *Formálně přijatá strategie/akční plán/politika*

3. Využití nebo rozšíření Národní datové infrastruktury

- rozšíření funkcionalit repozitářů NRP – *Nástroje pro metadatové modelování*
- integrace repozitářů do NRP/NDI – *Napojování existujících datových sad do prostředí NRP/NDI*
- nástroje pro konverzi dat/metadat – *Interoperabilita napříč různými systémy pro správu dat (konverze do standardů)*
- NAPOJENÍ DO NRP: https://www.eosc.cz/projekty/vystupy-iniciativy-eosc-cz#podminky_repozitare

Typové výstupy

Podporované aktivity	Podaktivita = typ výstupu	Specifikace výstupu = definice výstupu (= "miniprojekt")	Charakteristika výstupu	Mapování na očekávané pozice: (*) klíčové a (+)doporučené; nevyužití klíčových pozic (+) je třeba odůvodnit	Možnost partnerství // podmínka použitelnosti mimo vlastní organizaci	Poznámka // Příklady mají převážně ilustrační charakter, jejich uvedením nezamýšlíme vymezit se na konkrétní výstupy.
1. Komunikační, osvětové a vzdělávací aktivity	Vzdělávání	Vytvoření kurzu	Vytvoření kurzu, který zajišťuje systematické vzdělávání odborníků v následujících oblastech: pokročilá správa výzkumných dat, FAIR data, datastewardship, kurátorství dat, budování a správa repozitáře či jiného úložiště FAIR dat – se zohledněním oborových specifik. Možnost školení akademických i neakademických pozic. Rozsah semestrálního kurzu, možné v blokovém uspořádání. Podmínkou žádosti o tento výstup je podání výstupu "Realizace kurzu" v tomtéž projektu.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Specialista v oblasti vzdělávání + Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Ano	Příklad: semestrální kurzy na univerzitách (např. pokročilá správa výzkumných dat, datové kurátorství, metadatové modelování, oborově-specifické kurzy, jupyter notebooky, kombinace témat). Lze bloková výuka odpovídající rozsahem celosemestrálnímu kurzu. Lze kombinovat 1x Vytvoření kurzu + např. 3x Realizace kurzu (3 paralelní skupiny v jednom semestru nebo 3 po sobě jdoucí semestry). Žádoucí spolupráce napříč institucemi.
	Vzdělávání	Realizace kurzu	Realizace kurzu, který zajišťuje systematické vzdělávání odborníků v následujících oblastech: pokročilá správa výzkumných dat, FAIR data, datastewardship, kurátorství dat, budování a správa repozitáře či jiného úložiště FAIR dat – se zohledněním oborových specifik. Možnost školení akademických i neakademických pozic. Rozsah semestrálního kurzu, možné v blokovém uspořádání.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Specialista v oblasti vzdělávání * Specialista v oblasti repozitářů a databází + Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Ano	Kurzy lze otevřít i účastníkům mimo domovskou instituci = lze započítat i absolventy z jiných institucí.
	Vzdělávání	Vytvoření komponent pro praktické (hands-on) cvičení	Komponenty pro praktické (hands-on) cvičení provádějící systematické vzdělávání odborníků v následujících oblastech: pokročilá správa výzkumných dat, FAIR data, datastewardship, kurátorství dat, budování a správa repozitáře či jiného úložiště FAIR dat – se zohledněním oborových specifik. Možnost vytvoření komponent pro již existující vzdělávací kurzy nebo pro kurzy připravované. Využití komponent vhodné v rámci blokově uspořádaného cvičení.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Softwarový vývoj a architektura * Specialista v oblasti repozitářů a databází * Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu + Specialista v oblasti vzdělávání + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií + DevOps a automatizace + Programátor	Ne	Pokrývá komunitami vyjádřenou potřebu aktivity learning-by-doing, ovšem zasazenou do kontextu a podmínek výzvy - podmíněně vždy s infrastrukturálně poskytovaným výstupem (learning-by-doing není podporovaná aktivita). Příklad: Sandboxová instance repozitáře, nástroj pro metadatové modelování, vlastní instance dalších nástrojů běžně integrovaných s datovými repozitáři (včetně elektronických laboratorních deníků, notebooků aj.). Lze kombinovat s výstupy Vytvoření kurzu a Realizace kurzu.
	Vzdělávání	Vytvoření datasetu	Zvýšení praktických dovedností a kompetencí v oblasti FAIRifikace výzkumných dat.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat	Ne	Pokrývá proces FAIRifikace: Tvorba FAIR datasetů z již existujících dat, tvorba a publikování workflows a pipelines, tvorba databází, ... Přidruženým cílem aktivity je zvyšování kompetencí odborníků, kteří vytváří datasety.
	Vzdělávání	Vytvoření mentoringového programu	Vytvoření dlouhodobého (6-12 měsíců) mentoringového programu v oblasti správy výzkumných dat a FAIR dat a repozitářů pro tato data. Vytvoření sítě mentorů a mentees se zapojením zahraničních expertů. Možnost užití produktivní hodiny odborníka na pokročilou správu výzkumných dat (např. datasteward, metodik, datakurátor, odborník na metadata, odborník na semantickou interoperabilitu aj.) při zapojení mentees s prokazatelným zvýšením kompetencí mentees (princip train-the-trainers). Podmínkou žádosti o tento výstup je podání výstupu "Realizace mentoringového programu" v tomtéž projektu.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Specialista v oblasti vzdělávání + Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Ano	Nelze využít pro akvizici dat, ale až pro jejich FAIRifikaci. Zahraniční experti mohou být jak výzkumníci (včetně postgraduálních studentů), tak technicko-hospodářští, IT i administrativní pracovníci. Přenášení kompetencí v rámci instituce (z mentees se v průběhu mentoringového programu stávají trainers). Zapojení zahraničních odborníků. V rámci programu výhodné vytvořit např. DMP pro konkrétní projekty, do vytvoření se zapojí jak externí odborník, tak interní mentee (= dojde ke zvýšení povědomí a kompetencí souvisejících s data management plánováním).

	Vzdělávání	Realizace mentoringového programu	Spuštění a realizace dlouhodobého (6-12 měsíců) mentoringového programu v oblasti správy výzkumných dat a FAIR dat a repozitářů pro tato data. Vytvoření sítě mentorů a mentees se zapojením zahraničních expertů. Možnost užití produktivní hodiny odborníka na pokročilou správu výzkumných dat (např. datasteward, metodik, datakurátor, odborník na metadata, odborník na semantickou interoperabilitu aj.) při zapojení mentees s prokazatelným zvýšením kompetencí mentees (princip train-the-trainers).	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Specialista v oblasti vzdělávání * Specialista v oblasti repozitářů a databází + Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Ano	Mentoring lze otevřít i účastníkům mimo domovskou instituci = lze započítat i absolventy z jiných institucí.
	Vzdělávání	Interaktivní vzdělávací akce/aktivity (krátkodobé)	Sestavení a uspořádání oborově specifických krátkodobých kurzů, školení, hackatonů, workshopů, konferencí, letních/zimních škol, e-learningů v následujících oblastech: Pokročilá správa výzkumných dat (vč. FAIRifikace dat, repozitářů, datových úložišť, workflows), open science, citizen science.	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat * Specialista v oblasti vzdělávání + Specialista v oblasti repozitářů a databází + Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti informačních a komunikačních technologií	Ano	Pořádání těchto interaktivních vzdělávacích akcí, které přesahují náplň činnosti nebo kapacity Školícího centra EOSC CZ.
2. Nastavení institucionální podpory pro FAIR Data	Strategie pro nakládání s výzkumnými daty	Formálně přijatá strategie	Vytvoření strategie a/nebo akčního plánu a/nebo politiky nakládání s výzkumnými daty na úrovni instituce/fakulty/vysokoškolský ústavu nebo ústav AVČR nebo ekvivalent, s explicitní formulací postoje k FAIR principům. Součástí může být Analýza připravenosti prostředí pro vytvoření této strategie. Součástí může být interní komunikační kampaň uvnitř instituce: šíření povědomí o správě výzkumných dat a FAIR principech na institucích (např. série článků/rozhovorů v interním zpravodaji, webové stránky, podcasty aj.).	* Specialista v oblasti správy výzkumných dat + Právník + Specialista v právní oblasti, compliance, integrity a v příbuzných oborech + Specialista v oblasti bezpečnosti dat + Specialista v oblasti uživatelské zkušenosti a kvality produktu	Ne	Rozlišujeme strategii (dlouhodobá vize a směr), akční plán (soubor akčních kroků pro implementaci strategie) a politiku (konkrétní soubor pravidel, směrnic a doporučení), všechny tyto (a jim odpovídající) výstupy lze zařadit do této kategorie výstupu. Lze vytvořit zcela novou strategii nebo aktualizovat strategii stávající (s ohledem na vývoj situace v EOSC). Je doporučeno zveřejnění akčního plánu/politiky v otevřeném formátu (není ovšem podmínkou). Prerekvizitou je zřízení pozice odborníka zajišťujícího různé aspekty správy dat.
3. Využití nebo rozšíření nástrojů, služeb a infrastruktury Národní datové infrastruktury (NDI)	Software	Rozšíření funkcionalit repozitářů vyvíjených v rámci NRP	Zahrnuje např. nástroje pro práci s metadaty, nástroje pro automatické a poloautomatické deponování/zpřístupnění dat/metadat, nástroje zajišťující sémantickou interoperabilitu, nástroje pro posouzení kvality dat a/nebo metadat, nástroje pro napojení na externí služby související s prací s daty v repozitářích, nástroje pro vizualizaci dat, apod.	* Softwarový vývoj a architektura * Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti repozitářů a databází + DevOps a automatizace + Programátor + Specialista v oblasti bezpečnosti dat + Uživatelská podpora	Ano	Příklad: Sandboxová instance repozitáře, nástroj pro metadatové modelování, vlastní instance dalších nástrojů běžně integrovaných s datovými repozitáři (včetně elektronických laboratorních deníků, workflow managerů, notebooků aj.).
	Software	Integrace existujících oborových repozitářů do prostředí NRP/NDI	Zahrnuje nové SW nástroje nebo úpravy SW systémů, které zajistí integraci repozitáře do prostředí NRP/NDI: napojení na Národní metadatový adresář (NMA) a poskytováním metadat v souladu se základním metadatovým modelem; předávání údajů do Národního katalogu repozitářů (NKR); napojení na autentizační a autorizační infrastrukturu (AAI); definovaná API pro přenos dat; přidělování PID.	* Softwarový vývoj a architektura * Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti bezpečnosti dat + Specialista v oblasti repozitářů a databází + DevOps a automatizace + Programátor + Uživatelská podpora	Ano	Lze aplikovat pro napojování existujících datových sad do prostředí NRP/NDI prostřednictvím vývoje/implementace nových/inovovaných nástrojů. Lze aplikovat pro propojování datových sad (např. v oborových repozitářích) s publikačními repozitáři (např. na institucích) a naopak. Lze aplikovat na vytvoření repozitáře pro překlopení existujících databázových dat do té doby neodpovídajících požadavkům na FAIR datasety.
	Software	Nástroj pro konverzi dat a/nebo metadat nebo její podporu	Zahrnuje např. konverze do standardizovaných nebo podporovaných formátů, identifikaci a opravu chyb, čištění a konsolidaci dat do jednotného formátu, získávání metadat a kombinace dat a metadat z externích zdrojů a další.	* Softwarový vývoj a architektura * Specialista v oblasti digitální infrastruktury a služeb + Specialista v oblasti repozitářů a databází + DevOps a automatizace + Programátor + Specialista v oblasti bezpečnosti dat + Uživatelská podpora	Ano	Příklad: Nástroj pro úpravu dat do podoby, kterou lze uložit do některého z repozitářů jako FAIR data a metadata. Příklad 2: Nástroj umožňující interoperabilitu napříč různými systémy pro správu dat.

Závěr

- Konzultace: info@eosc.cz
- Dotazník absorpční kapacity – kontakty
 - Technické potíže: Mgr. Michal Kvasnička: michal.kvasnicka@msmt.gov.cz
 - Připomínky k obsahu dotazníku: Ing. Veronika Maříková, veronika.marikova@msmt.gov.cz
Ing. Hana Michova, Ph.D., hana.michova@msmt.gov.cz

Děkuji za pozornost

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY